

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Петър Кирилов Нешев, Тракийски университет – Стара Загора, избран за член на Научно жури по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от Стергяни Георгиос Зигопулу, съгласно Заповед № 21/17.01.2024 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и определен за изготвяне на рецензия на основание Протокол № 34/21.12.2023 г.

Относно: представен дисертационен труд на тема „Упражняване на социални умения и особености на личността при начални учители“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, Научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“ с автор Стергяни Зигопулу.

За разработването на рецензията ми бяха предоставени дисертационен труд, автореферат, автобиография на кандидата. Документите показват, че Стергяни Зигопулу е изпълнила успешно всички предвидени дейности в индивидуалния учебен план за целия срок на докторантурата и е преминала успешно през необходимата процедура за допускане до защита за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в Югозападен университет „Неофит Рилски“.

Стергяни Зигопулу съчетава научните си интереси и изследователски умения в областта на психологията с работата си като учител по английски език в държавно училище в Гърция и с интереси в областта на детското изкуство.

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за защита дисертационен труд е задълбочено и аргументирано изследване на актуален и значим проблем от областта на съвременната педагогическа и възрастова психология. Разработваната проблематика е структурирана и систематизирана много добре. Авторката обяснява как прилагането на различни социални умения от началните учители в общуването и в преподаването влияе върху успешната социализация и психичното развитие на учениците. Дисертационният труд

се състои увод, три глави, обобщение на получените резултати, заключение, препоръки, научни приноси, литература и 2 приложения. Текстът е в обем от 165 страници и съдържа 44 таблици и 6 графики. Ползвани са адекватни научни източника, съответно 282 в книжен вид и 17 интернет източника.

Актуалност и значимост на темата на изследването

Стергяни Зигопулу посочва в увода значението на развитието на социалните умения още от детска възраст за успешната адаптация на детето към училище и за активното му общуване с учители и със съученици. Авторката правилно посочва, че социалните умения са уменията на 21-ви век. Социалните умения на човек, според Зигопулу, включват действия, които са социално приемливи и полезни както за него, така и за другите (с. 7). Точно са изяснени работните понятия меки умения, твърди умения, емоционална интелигентност, комуникация, лидерство. Стергяни Зигопулу разкрива някои от най-значимите прояви на социалните умения: способностите на личността да взаимодейства ефективно с другите хора, да разпознава и да реагира по подходящ начин на социални сигнали, да избягва междуличностни спорове и да се стреми към професионално и личностно себеусъвършенстване.

Теоретична аргументация на изследването

В първа глава със заглавие „Литературен преглед“ Стергяни Зигопулу извършва сполучлив сравнителен анализ на различни научни концепции и теоретични подходи за обяснение на меките умения. Авторката разглежда подробно множество определения, типологии и аспекти на изследвания проблем.

Според нея една от най-ясните класификации на меките умения на учителите е тази на Елена Даламико (2016), в която меките умения са класифицирани в три категории:

Професионални умения - тази категория включва умения, свързани с идентифицирането на работни цели, гъвкавост и адаптивност, мотивация, умения за учене, способност за разпознаване на приложимостта на работни правила и ценности, зачитане на съществуващи правила и йерархични нива, управление на отговорности, време и работни процеси.

Комуникативни умения - това са умения, свързани с успешната комуникация и с управлението на комуникационните процеси, умения за самоконтрол и за управление на стреса, работа в екип, разбиране на

нуждите на другите, лидерство, управление на конфликти и добросъвестност.

Умения за постигане на резултати – те са свързани с вземане на решения, иновации, креативност и умения за критично мислене.

В първа глава е отделено съществено място на разглеждането на различни техники и ефективни образователни практики, чрез които педагогът може да развие ценни житейски и образователни способности у децата, които ще са нужни през целия им живот. Педагогът подкрепя и насърчава социалното развитие, когато използва следните техники:

Дава възможности за индивидуално взаимодействие и взаимодействие в малки групи, като стимулира приятелството и инициативността.

Позволява изразяването на чувствата, себеразкриването и спонтанността.

Подпомага социализацията, като поощрява децата да си сътрудничат и да учат в малки групи.

Предоставя възможности за развитие на емпатия, активно слушане и емоционална интелигентност.

Помага при вземането на осъзнати решения.

Обръща внимание и дава обратна връзка на вербалните и невербалните реакции на учениците, като им помага при възникващи трудности.

Използва ефективни техники за управление на конфликти.

Стимулира децата да учат, изследват, експериментират и творят.

Използва методи на преподаване, които водят до намаляване на егоцентризма на децата.

Представя социални разкази и различни поведения в конкретни социални ситуации като начин на преподаване.

Психологическа специфика на изследването

Една от силните страни на труда е в разкриване на психологическата специфика на изследвания проблем. Социалните умения са разгледани като съществена част от психология на личността. Именно чрез обяснителните възможности на психология на личността авторката смята, че може да се опишат и прогнозираят повтарящите се поведения на човека и

да се осмислят поведението и уменията на хората в учебна среда. Стергяни Зигопулу посочва съчетания между конкретни личностни качества и различни социални умения, които допринасят за реализацията на личността в образованието и за успешна професионална кариера. Например, социалните умения съчетани с екстравертност, комуникативност и чувствителност могат да помогнат на педагога да се справи адекватно с различни социални роли и с предизвикателствата на различни проблемни ситуации. Съвременните работодатели търсят да назначат сред завършващите студенти такива, които умеят да работят в екип, стремят се към сътрудничество, проявяват инициатива, имат добре развити устни и писмени комуникативни умения.

Практическа страна на изследването

Във втора глава авторката представя целта, задачите, хипотезите, дизайна, участниците, въпросника и методите на проведено от нея емпирично изследване. Изследването е много добре планирано, организирано и реализирано на практика. Използваният въпросник е с висока надеждност, валидност и е адаптиран към условията на изследването. Авторката си е поставила една обща и три основни цели.

Общата цел е да се изследва връзката на меките умения на учителите с очакванията на училищното ръководство, с демографските характеристики на учителите и с екстравертната или с интровертната насоченост на личността на учителя.

Трите основни цели са: да се оцени дали има разлики между нивата на меките умения на учителите, да се проучи дали демографските характеристики имат значителна роля при определяне нивата на меките умения, да се изследва възможната връзка на меките умения с личностните черти екстравертност-интровертност.

Организационни задачи на изследването са свързани с поставените цели.

Да се установи актуалното състояние на нивото на меките умения на началните учители, както и индивидуалните психични качества, които са компоненти на меките умения.

Да се установят специфичните особености на личността на началните учители, както и индивидуалните психични качества, които са компоненти на меките умения.

Да се изследват общите индивидуални различия по пол, възраст, трудов стаж и образование на началните учители по отношение на изследваните психични качества.

Да се проследи динамиката в развитието на меките умения и изграждащите ги психични качества у началните учители.

Да се изследват потенциалните предшественици на меките умения на учителите, включително демографските характеристики и личностните черти на учителите.

Да се наберат участници, учители от началното училище, които отговарят на критериите за включване в изследването, така че да отговорят на изследователските въпроси и хипотези.

Да управлява дизайна на изследването по ефективен и успешен начин, като същевременно зачита етичните съображения за провеждане на психологическо изследване с хора.

Трите хипотези на изследването са точно и ясно формулирани.

В първата хипотеза е проверено дали има статистически значима разлика между меките умения на учителите и очакванията на училищното ръководство.

Втората хипотеза проверява допускането, че демографските характеристики (пол, възраст, продължителност на трудовия стаж, образование) значително ще повлияят на представянето на меките умения на учителите спрямо очакванията на училищното ръководство.

В третата хипотеза се прави предположението, че екстравертната личностна черта на учителите в началното училище е статистически значим предиктор за представянето на меките умения на учителите.

Изследването е проведено сред 220 начални учители от държавни училища от различни региони на Гърция. Участниците в изследването са работещи в момента на изследването учители, преподаващи на начално ниво в системата на държавното образование.

Изследването е проведено чрез структуриран въпросник, включващ два раздела. Чрез първия раздел се събира обща демографска и основна информация за изследваните лица. Вторият раздел оценява меките умения на учителите чрез използване на модифицирана версия на въпросника за ефективността на меките умения на Кантровиц. Изследвани са седем вида меки умения: умения за комуникация/убеждаване, лидерски/организационни умения, умения за управление на изпълнението, умения за самоуправление, междуличностни умения, политически/културни умения и контрапродуктивни работни умения. В хода на изследването са събрани отговори и за представяне на умения според стандартите на ръководителя/организацията.

Приложимост на получените резултати

В трета глава е направен изчерпателен анализ на резултатите на изследването. Резултатите са обработени със софтуерен пакет за статистически анализ SPSS статистик и чрез описателен анализ. Резултатите са представени прегледно, подредени са в таблици. Показана е тяхната съотносимост към хипотезите на изследването. Постигнатите резултати и направените изводи са ценни за усъвършенстването на меките умения на началните учители в Гърция, което ще доведе до повишаване на качеството на преподаване и на искреното общуване между учители и ученици. Това според мен е едно от многото достойнства на дисертационния труд.

В хода на изследването първата хипотеза е доказана, като са открити статистически значими разлики между изследваните видове меки умения на учителите спрямо очакванията на ръководителя на организацията.

Резултатите, свързани с втората хипотеза сочат, че мъжете имат по-ниски комуникационни умения от жените и по-високи междуличностни, лидерски и политически умения, но нито една от тези наблюдавани разлики не е статистически значима.

Третата изследователска хипотеза доказва, че екстравертността на учителите в началното училище е статистически значим предиктор за всичките изследвани измерения на меките умения – комуникационни, междуличностни, лидерски и политически умения.

Теоретичните и приложните постижения, представени в дисертационния труд са популяризирани в научните публикации на авторката.

Авторефератът представя адекватно и точно съдържанието, структурата, научните достойнства, водещите идеи, постигнатите резултати и приносите на дисертационния труд.

В дисертационния труд не открих текстове, които да са плагиатствани от други автори и до мен не са достигнали сигнали за това. Всички текстове, които Стергияни Зигопулу е ползвала са цитирани коректно, като са спазени утвърдените стандарти.

Нямам критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

1. Направен е задълбочен теоретичен анализ на човешките умения и са систематизирани различни класификации на меките умения на личността.
2. Установени са актуалното състояние и значимостта на изследвания проблем за съвременната образователна система в Гърция.
3. Анализът на резултатите от проведеното емпирично изследване разкрива връзката на различни видове меки умения и определени личностни черти.
4. Посочена е степента на влияние на изследваните демографски

характеристики върху развитието на меки умения.

5. Разкрита е психологическата специфика на изследвания проблем и е обяснено как училищното ръководство може да стимулира ефективно развитието на меки умения сред учителите в началното училище.

В заключение – представеният дисертационен труд на тема: „Упражняване на социални умения и особености на личността при начални учители” е теоретично обоснован, структуриран е много добре, проведено е стойностно емпирично изследване. Резултатите са обработени прецизно и са направени аргументирани изводи за приложимостта на конкретни професионално значими меки умения в професионалната работа на съвременния гръцки учител. Всичко това ми дава достатъчно основания убедено да изразя положителното си мнение и категорично да гласувам на Стергяни Георгиос Зигопулу да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по психология“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, Научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“.

София, 08.02.2024 г.

Доц. д-р Петър Нешев

REVIEW

by Assoc. Prof., Doctor Petar Kirilov Neshev, Trakia University – Stara Zagora, elected as a member of the Scientific Jury under the procedure for the acquisition of the educational and scientific degree “Doctor” by Stergiani Georgios Zygopoulou, according to Order No. 21/17.01.2024 y. of the Rector of Southwestern University “Neofit Rilski” and appointed to prepare on statement on the basic of Protocol No. 34/21.12.2023 y.

Subject: presented dissertation work on the topic “Social skills performance and personality features among primary school teachers” for the award of the educational and scientific degree “doctor” in the Field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, Scientific specialty “Pedagogical and Age Psychology” with author Stergiani Zygopoulou.

For the development of the review, I was provided with a dissertation work, an abstract, the candidate’s curriculum vitae. The documents show that Stergiani Zygopoulou has successfully completed all the planned activities in the individual study plan for the entire duration of the doctoral studies and has successfully gone through the necessary procedure for admission of defense for the acquisition of the educational and scientific degree “doctor” in accordance with Law of Higher Education, the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the Conditions and The regulations for the development of the academic staff at Southwestern University “Neofit Rilski”.

Stergiani Zygopoulou combines her scientific interests and research skills in the field of psychology with work as an English teacher in a public school in Greece and with her interests in the field of children’s art.

General characteristic of the dissertation work

The dissertation work submitted for defense is a thorough and reasoned study of an actual and significant problem in the field of modern pedagogical and age psychology. The developed issue is structured and systematized very well. The author explains how the application of various social skills by primary school teachers in communication and teaching affects the successful socialization and mental development of students. The dissertation work consists of an introduction, three chapters, a summary of obtained results, a conclusion, recommendations, scientific contributions, literature and 2 appendices. The text is 165 pages long and contains 44 tables and 6 graphs. Adequate scientific sources were used, respectively 282 in book form and 17 Internet sources.

Actuality and relevance of the research topic

Stergiani Zygopoulou points out in the introduction the importance of the development of social skills from childhood for the successful adaptation of the child to school and for his active communication with teachers and classmates. The author rightly points out that social skills are the skills of the 21-st century.

A person's social skills, according to Zygopoulou, include actions that are socially acceptable and useful both to him and to others (p. 7). The working concepts of soft skills, hard skills, communication, leadership are precisely clarified. Stergiani Zygopoulou reveals some of the most significant manifestations of social skills: a person's abilities to interact effectively with other people, recognize and respond appropriately to social signals, avoid interpersonal disputes, and strive for professional and personal self-improvement.

Theoretical argumentation of the study

In the first chapter entitled "Literature Review", Stergiani Zygopoulou performs a successful comparative analysis of various scientific concepts and theoretical approaches to explain soft skills. The author examines in detail numerous definitions, typologies and aspects of the studied problem. According to her, one of the clearest classifications of teachers' soft skills is that of Elena Dalamiko (2016), in which soft skills are classified into three categories:

Professional skills – this category includes skills related to identifying work goals, flexibility and adaptability, motivation, learning skills, ability to recognize the applicability of work rules and values, respect for existing rules and hierarchical levels, managing responsibilities, time and work processes.

Communication skills – these are skills related to successful communication and the management of communication processes, self-control and stress management skills, teamwork, understanding the needs of others, leadership, conflict management and conscientiousness.

Achievement skills – these relate to decision-making, innovation, creativity and critical thinking skills.

In the first chapter, a significant place is devoted to the examination of various techniques and effective educational practices, through which the teacher can develop valuable life and educational abilities in children, which will be needed throughout their lives. The educator supports and promotes social development when he uses the following techniques:

It provides opportunities for individual and small group interaction, stimulating friendship and initiative.

It allows the expression of feelings, self-disclosure and spontaneity.

It supports socialization by encouraging children to cooperate and learn in small groups.

Provides opportunities to develop empathy, active listening and emotional intelligence.

It helps in making informed decisions.

Pays attention to and gives feedback to students' verbal and non-verbal responses, helping them with emerging difficulties.

Uses effective conflict management techniques.

It encourages children to learn, explore, experiment and create.

Uses teaching methods that lead to a reduction in children's egocentrism.

Presents social narratives and different behaviors in specific social situations as a way of teaching.

Psychological specificity of the research

One of the strengths of the work is in revealing the psychological specificity of the researched problem. Social skills are considered an essential part of personality psychology. It is through the explanatory possibilities of personality psychology that the author believes that it is possible to describe and predict repeated human behaviors and make sense of people's behavior and skills in a learning environment. Stergiani Zygopoulou indicates combinations between specific personal qualities and various social skills that contribute to the realization of the personality in education and to a successful professional career. For example, social skills combined with extroversion, communicativeness and sensitivity can help the pedagogue to cope adequately with different social roles and with the challenges of different problem situations. Modern employers are looking to hire graduates who are able to work in a team, strive for cooperation, show initiative, have well-developed oral and written communication skills.

Practical side of the research

In the second chapter, the author presents the purpose, tasks, hypotheses, design, participants, questionnaire and methods of her empirical research. The research is very well planned, organized and implemented in practice. The questionnaire used has high reliability, validity and is adapted to the conditions of the study. The author has set herself one general and three main goals.

The overall goal is to examine the relationship of teachers' soft skills with school leadership expectations, with teacher's demographic characteristics, and with teacher's extroverted or introverted personality orientation.

The three main objectives are: to assess whether there are differences between the levels of soft skills of teachers, to investigate whether demographic characteristics have a significant role in determining the levels of soft skills, to investigate the possible relationship of soft skills with the extraversion-introversion personality traits.

Organizational tasks of the research are related to the set goals.

To establish the current state of the level of soft skills of primary school teachers, as well as the individual mental qualities that are components of soft skills.

To establish the specific characteristics of the personality of primary school teachers, as well as the individual mental qualities that are components of soft skills.

To investigate general individual differences by gender, age, work experience and education of primary school teachers in relation to the studied mental qualities.

To trace the dynamics in the development of soft skills and the mental qualities that build them in primary school teachers.

To examine potential antecedents of teachers' soft skills, including teacher demographics and personality traits.

To recruit participants, primary school teachers who meet the inclusion criteria for the study, so that they answer the research questions and hypotheses.

To manage research design in an efficient and successful manner while respecting the ethical considerations of conducting psychological research with human subjects.

The three research hypotheses are precisely and clearly formulated.

In the first hypothesis, it was tested whether there is a statistically significant difference between the soft skills of the teachers and the expectations of the school manager.

The second hypothesis tests the assumption that demographic characteristics (gender, age, tenure, education) will significantly influence teacher's soft skills performance relative to school leadership expectations.

The third hypothesis hypothesizes that the extroverted personality trait of primary school teachers is a statistically significant predictor of teachers' soft skills performance.

The research was conducted among 220 primary school teachers from public schools from different regions of Greece. The participants in the study were teachers working at the primary level in the public educational system.

The research was conducted through a structured questionnaire comprising two sections. Through the first section, general demographic and basic information about the subjects is collected. The second section assesses teachers' soft skills by using a modified version of the Kantowitz soft skills effectiveness questionnaire. Seven types of soft skills were examined: communication/persuasion skills, leadership/organizational skills, performance management skills, political/cultural skills, and counterproductive work skills. In the course of the research, answers were also collected for the presentation of skills according to the standards of the manager/organization.

Applicability of the obtained results

In the third chapter, a comprehensive analysis of the research results is made. The results were processed with software package for statistical analysis SPSS statistician and through descriptive analysis. The results are presented in an overview, arranged in tables. Their relevance to the research hypotheses is shown. The results achieved and the conclusions drawn are valuable for improving the soft skills of primary school teachers in Greece, which will lead to an increase in the quality of teaching and sincere communication between teachers and students. This, in my opinion, is one of the many merits of a dissertation work.

In the course of the research, the first hypothesis was proven, as statistically significant differences were found between the investigated types of soft skills of teachers compared to the expectations of the head of the organization.

The results related to the second hypothesis indicated that men have lower communication skills than women and higher interpersonal, leadership and political skills, but none of these observed differences were statistically significant.

The third research hypothesis proves that primary school teachers' extroversion is a statistically significant predictor of all the studied dimensions of soft skills – communication, interpersonal, leadership and political skills.

The theoretical and applied achievements presented in the dissertation work are popularized in the author's scientific publications.

The abstract adequately and accurately presents the content, structure, scientific merits, leading ideas, achieved results and contributions of the dissertation work.

In the dissertation work, I did not find texts that were plagiarized by other authors, and no signals of this have researched me. All the texts that Stergiani Zygopoulou used were quoted correctly, following established standards.

I have no critical remarks about the dissertation work and the abstract to it.

Scientific and scientific-applied contributions of the dissertation work

1. An in-depth theoretical analysis of human skills was made and various classifications of the soft skills on the personality were systematized.
2. The current state and significance of the researched problem for the modern education system in Greece have been established.
3. The analysis of the results of the conducted empirical research reveals the relationship between different types of soft skills and certain personality traits.
4. The degree of influence of the studied demographic characteristics on the development of soft skills is indicated.
5. The psychological specificity of the researched problem is revealed and it is explained how school management can effectively stimulate the development of soft skills among primary school teachers.

In conclusion – the presented dissertation work on the topic “Social skills performance and personality features among primary school teachers” is theoretically grounded, very well structured, valuable empirical research has been conducted. The results have been processed precisely and reasoned conclusions have been made about the applicability of specific professionally significant soft skills in the professional work of the modern Greek teacher. All this give me sufficient grounds to confidently express my positive opinion and categorically vote for Stergiani Georgios Zygopoulou to be awarded the educational and scientific degree “doctor of psychology” in the Field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, Scientific specialty “Pedagogical and Age Psychology”.

Sofia, 08.02.2024 y.

Assoc. Prof. Dr. Petar Neshev